

Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1880

Συγκριτική κατάστασις τοῦ τύπου παρὰ τοῖς διαφοροῖς ἔθνεσιν.—Οἱ γίγαντες τοῦ ἀγγλικοῦ καὶ τοῦ ἀμερικανικοῦ τύπου.—Αἱ γνωστοποιήσεις.—Γενικὴ στατιστικὴ.

Σήμερον καὶ ἐν τοῖς ἐλαχίστοις Κράτεσι, ἀρκεῖ ὀλίγον μόνον νὰ εἶνε πεπολιτισμένα, ἐνεργηζώθη ἡ ἐφημερίς. Πειστικώτατον παράδειγμα τῆς ἰσχύος τῆς ἐκδηλώσεως τῶν ἰδεῶν ἔχουмен τὰ συμβαίνοντα ἐν Ἰαπωνίᾳ. Μόλις ἀπὸ δωδεκαετίας χρονολογεῖται ἡ εἰς αὐτὴν εἰσαγωγή τοῦ τύπου, προκληθεῖσα ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐρμηλείας καὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῶν προοδευτικῶν μέτρων, ἅτινα υἱοθέτησεν ἡ κυβέρνησις αὐτῆς, ὅτε οἱ κοινωνικοὶ τῆς Ἰαπωνίας θεσμοὶ μετεροῦθρήθησαν. Ἐκτοτε αἱ ἐφημερίδες ἐπολλαπλασιάστησαν καταπληκτικῶς. Ἐν ἐκάστη σχεδὸν οἰκίᾳ εὐρίσκεται ἐφημερίς τις· καὶ αὐτοὶ οἱ ὑπηρεταὶ ἔχουσι τὸ ἡμερησίον τῶν φύλλον, τὸ ὁποῖον ἀγοράζουσι δι' ἐράνου. Ἐν ταῖς ἀμάξαις τοῦ σιδηροδρόμου, ἐν ταῖς κοιναῖς ἀμάξαις, εἶνε σπάνιον νὰ μὴ εὕρῃς Ἰαπωνά τινα προσηλωμένον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐφημερίδος του. — Τῷ 1878, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἰαπωνίᾳ ἐφημερίδων ἀνῆρχετο εἰς 278, ὧν 9 ἀγγλικάι ἢ γαλλικάι. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διὰ τοῦ ταχυδρομείου διαμετακομισθεῖσων ἐφημερίδων τῷ 1879 ὑπερέβη τὰ 2,200,000 ὧν 110,000 ἀπεστάλησαν εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Κατὰ τὸ 1880 ἡ ἐν συνόλῳ κυκλοφορία τῶν ἐφημερίδων ὑπερῆλθε τὰ 33 ἑκατομμύρια ἀντιτύπων.—Κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς ὕλης δὲν ὑστεροῦσι τῶν εὐρωπαϊκῶν μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσι σατυρικά τινα φύλλα, κατὰ τὸ εἶδος τοῦ *Πούντς*, ὧν αἱ γελοιογραφαί εἰσὶν ἐν γένει πνευματώδεις καὶ λίαν ἐπιτυχεῖς.

Ἡ χώρα ἐν ἣ ἡ ἐφημερίς ἐλευθερώτερον καὶ ἀμειώτερον ἐριζοδόλησεν εἶνε ἡ Ἀγγλία κατ' ἀρχάς, εἶτα ἡ Βορεία Ἀμερικὴ, ἥτις ἐπὶ τοῦ σταδίου τούτου ταχύτατα προέδραμε τῆς μητροπόλεως αὐτῆς. Σήμερον αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι κατέχουσι τὴν πρώτην τάξιν, καὶ ὑπερέχουσι πολὺ πάντα τὰ ἄλλα ἔθνη, καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐφημερίδων αὐτῶν. Ὁμολογητέον ὅμως ὅτι οὐδέποτε ἐν αὐταῖς ἠναγκάσθη ὁ τύπος νὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν κωλυμάτων, ἅτινα πανταχοῦ ἄλλοῦ παρενεβλήθησαν κατὰ τῆς προόδου αὐτοῦ. Αἱ μόναι δυσχερεῖαι, ἃς ἐδέσθη νὰ ὑπερπηδήσῃ κατὰ τὴν γένεσιν αὐτοῦ, ἦσαν ὕλικαι δυσχερεῖαι ἀναπόφευκτοὶ εἰς ἑβραν νῆαν, ἐν ἣ τὰ πάντα ἦσαν ἀκόμη ἀκατασκευάστα, ὅπου ἔλειπον τὰ μέσα τῆς ἐκτελέσεως ὡς καὶ τὰ τῆς διαμετακομίσεως. Ἄλλ' ἐν βραχεῖ, μετὰ ταῦτα, ἀνεπτύχθη τάχιστα. Τῷ 1775 αἱ ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις ἐκδιδομεναὶ ἐφημερίδες ἦσαν μόνον 37, πᾶσαι ἐβδομαδιαῖαι· τῷ 1800 ἦσαν 200. Τῷ 1850 προσήγγιζον τὰς 3000· σήμερον ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὑπερβαίνει κατὰ

πολὺ τὰς 6,000 ὧν ὑπεροχτακόσαιο εἰσὶν ἡμερησικαὶ καὶ ἡ κίνησις ὀλονεν ἐπιτείνεται, ἐφ' ὅσον ὁ πληθυσμὸς ἀναπτύσσεται καὶ διασπείρεται ἐπὶ εὐρύτερου ἐδάφους.

Δὲ ἐν Ἀμερικῇ, ἔνθα πάντες ἀνεξαιρέτως γινώσκουσι γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν, ἔνθα πάντες εἰσὶν ἐκλογεῖς, ἔνθα ἡ ἐφημερίς εἶνε συγγάμις ὁ μόνος δεσμὸς ὁ συνδέων τὸν ἀπομεινωμένον ἄποικον πρὸς τὸν κόσμον, ἡ ἐφημερίς εἶνε ἀντικείμενον τῆς πρώτης ἀνάγκης. Μόλις συνέστη χωρίον τι, ἄνθρωπός τις ἀφικνεῖται φέρων μεθ' ἑαυτοῦ λίτρας τινὰς χαρακτῆρων καὶ πισστήριόν τι οἰονόηποτε· ὁ ἄνθρωπος οὗτος αὐτοτιτιλοφορεῖται τυπογράφος, καὶ τὴν ἐπαύριον τῆς ἐλεύσεώς του γίνεταί ἐφημεριδογράφος, γράφων, στοιχειοθετῶν, ἐκτυπῶν μόνος του τὴν ἐφημερίδα του, ἐλθεσινόν τι φύλλον χάρτου, τετυπωμένου ἀπὸ τοῦ ἑτέρου μόνου μέρους, τὸ ὁποῖον δύο ἢ τρία παιδία θὰ πωλήσωσιν ἀντὶ πέντε λεπτῶν, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον θὰ προοδύση πιθανώτατα μετὰ τοῦ χωρίου. Ἐφημερίδες εὐρίσκονται καὶ ἐν ταῖς χρυσοφόροις χώραις, ὡς ὁ *Άργος τῆς Μελβούρνης* τοῦ ὁποῖου τῷ 1855 αἱ δαπάναι ἀνῆρχοντο εἰς 7,500 καθ' ἑκάστην, τουτέστι 2,325,000 φράγκα ἐτησίως — καὶ παρ' αὐτοῖς ἔτι τοῖς ἀγγίσις τοῖς γεινιάζουσι πρὸς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας. Οἱ Κοκτάου καὶ οἱ Κερουκῆς ἔχουσι τὰς ἐφημερίδας των, συντασσόμενα ἐν τῷ ἰδιώματι αὐτῶν, ἢ κατὰ τὸ ἥμισυ ἀγγλιστὶ καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ Ἰνδιστὶ, καὶ δὲν εἶνε, ἐνοεῖται, αἱ ἥττον ἐνδιαφερούσαι. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει, ἄλλως τε, καὶ ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς Ἰνδίασι.

Ἐν τῇ Βιενναίᾳ ἐκλήσει τοῦ 1873 ἐξετέθη συλλογὴ τις, δεδεμένη εἰς 119 τόμους ἀποτελουμένη ἐξ 6000 φύλλων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν ἐκδιδομένων τότε ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις. Ἡ συλλογὴ αὕτη εἶχε συμπληρωθῆ δι' ἠτιολογημένου καταλόγου, ἐν ᾧ ὁ ἀριθμὸς τῶν περιοδικῶς ἐκδιδομένων ἐντύπων κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν μεταξὺ τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικικοῦ καὶ τῶν μεγάλων λιμῶν τοῦ Καναδᾶ ἀνῆλθεν εἰς 8,081, ὧν 507 ἐδημοσιεύοντο ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, 194 ἐν Βοστόνῃ, 158 ἐν Φιλαδελφείᾳ, 145 ἐν Σικάγῳ, 93 ἐν Ἀγίῳ Φραγκίσκῳ κτλ.

Ταῦτα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀριθμὸν. Κατὰ δὲ τὸ μέγεθος αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες ὑπερβαίνουσι καὶ αὐτὰς τὰς ἀγγλικὰς, πελωρίας ἐν τούτοις ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς γαλλικὰς, αἵτινες εἰσὶ πυγμαῖοι παρὰ τοὺς ἀγγλο-ἀμερικανοὺς γίγαντας τοῦ τύπου.

Αἰτία τούτου εἶνε ὅτι ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἐφημερίς εἶνε πρὸ παντός ὄργανον πολεμικῆς, ἐν ᾧ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις εἶνε κατ' οὐσίαν ὄργανον δημοσιότητος, πληροφοριῶν, καὶ ὅτι αἱ πληροφορίαι, ὑπὸ τὰς πολλαπλὰς αὐτῶν μορφαίς, μεταξὺ τῶν ὁμοίων πρωτοστατοῦσιν αἱ εἰδήσεις καὶ αἱ γνωστοποιήσεις, δὲν ἔχουσιν, οὕτως

εἶπειν, ὅριον, ἢ τοῦλάχιστον ἀπαιτούσι πεδίον πολλῶ εὐρύτερον παρὰ ἡ πολεμική, ἰδίᾳ παρὰ τοῖς δύο τούτοις ἔθνεσι, παρ' οἷς εἶνε τρόπον τινὰ κοινωνική ἀνάγκη.

Ἐκ τούτου αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες, καὶ παρ' αὐτάς αἱ ἀμερικανικαὶ, ἠναγκάσθησαν νὰ εὐρύνωσιν ἀκαταπαύστως τὸν κύκλον αὐτῶν. Ἀγγλικὴ πρωὶνὴ ἐφημερίς ἀποτελεῖται ἐξ 8 σελίδων εἰς μέγα φύλλον, ὧν ἐκάστη διήρηται εἰς 6 στήλας, ἧτοι ἐν συνόλῳ ἐκ 48 στήλων, τοῦ διπλασίου δηλαδὴ τῶν μεγάλων γαλλικῶν ἐφημερίδων, χωρὶς νὰ λάθωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι οἱ χαρακτῆρες εἶνε λεπτότεροι καὶ μᾶλλον συσφιγμένοι. Ὑπολογίζεται ὅτι φύλλον τι τῶν *Καιρῶν*, ἐπὶ παραδείγματι, περιέχει τὴν ὕλην τόμου εἰς 8ον ἐκ 300 σελίδων. Προσθέσατε εἰς τούτο ὅτι ὁ Λεβιάθαν οὗτος τοῦ ἀγγλικοῦ τύπου δημοσιεύει καθ' ἐκάστην ἐν παραρτήματι 8 μέχρι 12 σελίδων γνωστοποιήσεις, αἵτινες προστιθέμεναι πρὸς τὰς 12 στήλας, ὅσαι ἀφιερῶθησαν αὐταῖς εἰς τὸ σῶμα τῆς ἐφημερίδος, ἀποτελοῦσι 60 μέχρι 80 στήλων. ὧν ἐκάστη ἐκ 300 γραμμῶν καὶ διὰ χαρακτῆρων μικροτάτων. Ὁ ἀγγλικὸς τύπος, πράγματι ἀνεκλήριζε τὴν ἰσότητα τῶν γνωστοποιήσεων. Ἐν ᾧ ἀλλαγῆ ἡ γνωστοποιήσις μετέχει εἰσέτι πολὺ τῆς ἀγγελίας, καὶ ἐπιζητεῖ τὸ παράδοξον ἐν τῇ συντάξει καὶ τοῖς χαρακτῆρσι, καὶ λαμβάνει προθύμως πελωρίαν ἔκτασιν, ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς ἐφημερίσι πᾶσαι αἱ γνωστοποιήσεις ἐκτυποῦνται διὰ τῶν αὐτῶν χαρακτῆρων. ὁμοιομόρφως, διὰ τίτλων τὸ αὐτὸ μέγεθος ἔχόντων, καὶ σπανίως ὑπερβαίνουσι τὰς δέκα ἢ δώδεκα γραμμάς.

Αἱ γνωστοποιήσεις τῶν ἀλλαγῆ ἐκδιδομένων ἐφημερίδων οὐδ' ἀμυδρὰν κἂν ἰδέαν δύνανται νὰ παράσχωσι τῆς ποσότητος καὶ τῆς ποικιλίας τῶν καθ' ἐκάστην ὑπὸ τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων δημοσιευομένων γνωστοποιήσεων. Ἀπὸ τῶν γνωστοποιήσεων ἄρχεται καὶ εἰς ταῦτας λήγει ἡ ἐφημερίς, καὶ κατέχουσι τοῦλάχιστον τὸ τέταρτον τῆς εὐρείας αὐτοῦ ἐπιφανείας· τοῦθ' ὅπερ δὲν ἐμποδίζει τινὰς νὰ δημοσιεύωσι πολλάκις τῆς ἐβδομάδος, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν *Καιρῶν* παραρτήματα ἐκ 4 ἢ 8 ἐπι σελίδων πεπληρωμένων καθ' ὅλοκληρίαν *advertisements*. Προξενεῖ σκοτοδίνην, ἀληθῶς, ἡ συνεπισώρευσις αὕτη ἀρθριδίων, διαδεχομένων ἄλληλα ἐν ἀτελευτήτοις στήλαις. Τηλικαύτη ἐν τούτοις ἐπικρατεῖ τάξις ἐν τῷ μέρει τούτῳ τῆς ἐφημερίδος, ὡς καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις, ὡς ὁ Ἄγγλος ἀναγνώστης εὐρίσκει ἐν ἀναρεῖ ἐν τῷ ὠκεανῷ ἐκεῖνῳ τῶν μικροσκοπικῶν γραμμῶν ὅ,τι ἔχει συμφέρον νὰ εὐρῆ.

Καὶ ὅμως, αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖσι προώδευσαν περισσότερο ἐν καὶ τῆς Ἀγγλίας ὡς πρὸς τούτο. Εἶνε ἀδύνατον νὰ σχηματίσῃ τις ἰδέαν τῆς ἀναπτύξεως ἣν ἔλαβον αἱ γνωστοποιήσεις ἐπέκεινα τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Κατέχουσι τὴν πρώτην

θέσιν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν, ὅπως ἐν ταῖς ἔξῃσι τοῦ δημοσίου, καὶ αἱ ἐφημερίδες ὑπάρχουσι δι' αὐτῶν μόνων καὶ μόνον δι' αὐτάς. Ἄν πιστεύσωμεν τοὺς *Ἀγγλοαμερικανικοὺς Καιροὺς*, τὸ σύνολον τῶν ἐτησίως δαπανωμένων εἰς γνωστοποιήσεις ἐν μόνῃ τῇ Νέᾳ Ὑόρκῃ ὑπερβαίνει τὰ 25 ἑκατομμύρια φράγκων, καὶ ἀναφέρει βιομηχανούς, ἰδίᾳ δὲ τὸν περίφημον Βάρνουμ, δαπανῶντα 2 ἢ 3 ἑκατομμύρια ἐτησίως. Τῷ 1880, τὸ πρώτιστον ὄργανον τῆς κολοσσαίας ταύτης δημοσιότητος, ὁ *Κήρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης*, ἐδημοσίευσεν συνοπτικὸν λογαριασμὸν τῶν ἐν ταῖς σπουδαιότεραις ἐφημερίσι τῆς Νέας Ὑόρκης δημοσιευθειῶν γνωστοποιήσεων κατὰ κυριακὴν τινὰ τὴν κυριακὴν αἱ γνωστοποιήσεις εἰσι πολυαριθμότεραι ἐν ταῖς βορειοαμερικανικαῖς ἐφημερίσι. Τὴν ἡμέραν λοιπὸν ἐκείνην οἱ *Καιροὶ τῆς Νέας Ὑόρκης* περιεῖχον 22 στήλας καὶ ἡμίσειαν γνωστοποιήσεων καὶ ἐν συνόλῳ γνωστοποιήσεις 503. Ὁ «*Word*» 18 στήλας καὶ ἡμίσειαν ἢ 525 γνωστοποιήσεις ὁ «*Sum*» 14 στήλας καὶ ἐν τέταρτον ἢ 413 γνωστοποιήσεις κτλ. Ἐν συνόλῳ μίαν μόνην κυριακὴν ἐδημοσίευσαν 85 στήλαι καὶ τρία τέταρτα, καὶ 1,973 γνωστοποιήσεις. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ *Κήρυξ* περιεῖχε μόνος αὐτὸς 105 στήλας πεπληρωμένας ὑπὸ 4,437 γνωστοποιήσεων. Αἱ γνωστοποιήσεις αὗται ἀφορῶσιν εἰς πάντας τοὺς γνωστοὺς κλάδους τῶν ὑποθέσεων καὶ πάσας τὰς ἀνάγκας τοῦ συγχρόνου βίου· πρὸς εὐκολίαν τῶν ἐνδιαφερομένων ταξιθετοῦνται ὑπὸ ἑκατοστία τινὰ διακεκριμένων τίτλων, καὶ αἱ ἀναζητήσεις διευκολύνονται εἰσέτι διὰ πίνακος τεθειμένου ἐπὶ κεφαλῆς. Καὶ ὁ *Κήρυξ* τεκμαιρόμενος ἐκ τοῦ ἀμεταπτώτου πολλαπλασιασμοῦ τῶν γνωστοποιήσεων ἀπὸ τινῶν ἐτῶν, πολλαπλασιασμοῦ χρησιμεύοντος οἶονεῖ κριτήριον τῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς κινήσεως τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, προβλέπει προσεχῆ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν οἱ ἀριθμοὶ αὐτῶν τῶν 6 φύλλων δὲν θὰ τῷ ἐξαρκῶσι πλέον. Τῷ παρατηροῦντι ἐν τῶν φοβερῶν τούτων φύλλων φαίνεται ἀδύνατος ἡ ἀνάγνωσις τῶν γραμμάτων αὐτοῦ ἄνευ μεγεθυντικοῦ φακοῦ, καὶ ἀπορεῖ πῶς οἱ στοιχειοθεταὶ δύνανται νὰ διαχειρίζωνται τὰς μυριάδας ἐκείνας τῶν λεπτοτάτων μεταλλικῶν παραλληλεπιπέδων, ἅτινα ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν στοιχειοθεσίαν τοιαύτης καθημερινῆς ἐφημερίδος, περίπου 15,000 κατὰ στήλην. ἧτοι διὰ τὰς 105 στήλας τοῦ *Κήρυκος* 1,575.000 πρὸ πάντων ἂν ἀναλογισθῆ ὅτι πρέπει νὰ ληφῶσι καὶ νὰ ταχθῶσιν εἰς γραμμὴν ἐν πρὸς ἐν, καὶ μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῆς ἐφημερίδος, νὰ ληφῶσι καὶ πάλιν καὶ νὰ τοποθετηθῶσιν ἐκ νέου ἐν πρὸς ἐν, ἐν τοῖς οἰκείοις χωρίσμασιν.

Εἶνε εὐνόητον ὅποις πανίσχυρα μέσα ἀπαιτεῖ ἡ ὕλική προπαρασκευὴ τούτων ἐφημερίδων, αἵτινες πρὸς ἐπίμετρον, εἰσι ἀσυγκρίτως ὑπέρτεραι τῶν γαλλικῶν καὶ τῶν ἄλλων κατὰ τὴν τυ-

πογραφικὴν φιλοκαλίαν καὶ τὴν ποιότητα τοῦ χάρτου ἰδίᾳ.

Αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες, ὅπως καὶ αἱ ἀγγλικά, πωλοῦνται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς κατ' ἀριθμὸν ἢ συνδρομῇ, ἥτις ἄλλοτε ἦτο κανὼν, σήμερον ἀποτελεῖ ἐξαιρεσιν. Ἡ τιμὴ ἐκάστου ἀριθμοῦ τῶν μεγάλων ἡμερησίων ἐφημερίδων, ἀγγλικῶν ἢ ἀμερικανικῶν, εἶνε γενικῶς 30 λεπτά· ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις τινὲς τιμώμεναι 20 λεπτῶν καὶ τινες 10 μόνον. Διαχέονται καθ' ὅλα τὰ μέρη τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν διὰ τοῦ γραφείου τῆς διανομῆς καὶ τῶν ἐφημεριδοπωλῶν. Οἱ ἐφημεριδοπῶλαι οὗτοι διατελοῦσιν ἐν ἀτελευτήτῳ κινήσει. Εἶνε πανταχοῦ, εἰς ὅλας τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν καὶ εἰς ὅλας τὰς πλατείας· ἀναμιγνύονται μετὰ τοῦ πλήθους, προστρέχουσιν εἰς ὅλα τὰ ἀφικνούμενα καὶ ἀπαίροντα ἀτυμπλοία· εἰσὶν εἰς τὴν θύραν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ εἰς τὴν θύραν τῶν θεάτρων καὶ ἐπὶ τῆς ἐξέδρας τῶν λεωφορείων· πηγαινοέρχονται κατὰ τὴν ἀριξιν ἢ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἀμαξοστοιχιῶν καὶ τοῖς ἐπιτρέπουν νὰ κυκλοφορῶσιν ἐλευθέρως. Πάντες τοσούτῳ συνείθισαν πανταχοῦ καὶ πάντοτε νὰ τοὺς βλέπουν, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν, ὥστε ἂν συνέβαινέ ποτε νὰ ἐξαφανισθῶσι, θὰ ἐνόμιζον ὅτι ἐστερηθήσαν τῶν πρώτων ἀναγκῶν τοῦ βίου. Εἶνε εὐνόητον πόσον αὕτη ἡ πανταχοῦ παρουσία τῶν ἐφημεριδοπωλῶν ὠφελεῖ τὰς ἐφημερίδας.

Καὶ δὲν εἶνε αὕτη μόνον ἡ ἐνδιαφέρουσα ὄψις τοῦ ἀγγλοαμερικανικοῦ τύπου. Ἡ ἱστορία τῆς ἀμερικανικῆς, πρὸ πάντων, ἐφημεριδογραφίας, εἶνε πλήρης ἀνδραγαθημάτων, ὧν τινὰ εἰπὴ καθ' ὑπερβολὴν ἀξιοσημεῖωτα. Θέλω μνημονεῦσαι ἑνός. Ἡ Ἀγγλία, ἐκτὸς τῶν ἄλλων εἰκονογραφικῶν ἐφημερίδων, ἔχει ἐν τῷ «Graphic», οὗτινος πολλοὶ ἐθαύμασαν τὴν μεγαλοπρεπῆ ἔκθεσιν εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρσως τῷ 1878, καὶ οὗτινος οἱ Παρισίνοι ἠδυνήθησαν ἐκ τοῦ σύνεγγυς νὰ ἴδωσι τὸν εἰδικὸν ἀριθμὸν τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1880. ἀριθμὸν, ὅστις ἐκτυπωθεὶς εἰς 400.000 ἀντίτυπα δὲν ἐστοίχισεν ὀλιγώτερον τῶν 350.000 φράγκων. Ἡ Ἀμερικὴ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ ἔχη τὸ ἰδικόν της· καὶ ἐπειδὴ ἦτον ἀδύνατον νὰ ὑπερβῇ αὐτὸ κατὰ τὴν ποιότητα, ἀπεφάσισε νὰ τὸ ὑπερβῇ κατὰ τὴν ποσότητα. Εὐρέθησαν λοιπὸν ἐκδόται, ἔχοντες τὴν τόλμην ν' ἀναλάβωσι τὴν ἐκδοσιν ἑνὸς ἡμερησίου «Graphic», ἀποτελουμένου ἐξ 8 σελίδων εἰς φύλλον, ὧν αἱ 4 πλήρεις εἰκονογραφημάτων ἐπὶ τῶν τῆς ἡμέρας γεγονότων. Ἡ ἐφημερίς αὕτη, ἡ μὴν τοῦ εἰδους τῆς ἐπὶ τοῦ κόσμου, διανύει σήμερον τὸ ἕκτον αὐτῆς ἔτος, καὶ ἀριθμεῖ δύο ἔτη σπουδαίας ἐπιτυχίας, ἥτις ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἰδρυτὰς αὐτῆς ν' ἀντιμετωπίσωσι τὰς κολοσιαιὰς δαπάνας εἰς ἃς καθυπεβλήθησαν ὅπως ἀγάγωσιν εἰς πέρας τηλικαύτην ἐπιχείρησιν.

Πᾶς ἄλλος θὰ ὠπισθοχώρει ἐκ φοίτης ἐνώπιον ἐφημερίδος οἷα οἱ *Καιροὶ* καὶ ὁ *Κήρυξ* ἢ ἐφημερίδες τινες τῆς Βοστόνης, τῶν ὁποίων αἱ σελίδες δὲν περιέχουσιν ὀλιγώτερον τῶν 8 στήλων, καὶ στήλων ὑψηλοτέρων ἔτι ἢ αἱ τῶν γιγάντων τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἐν τούτοις ποῖαν ἰσχὺν καὶ οἶον ὑπομονὴν συγχρόνως ἀποκαλύπτουσι, αἱ γιγάντιστοι αὗται μηχαναὶ τῆς δημοσιότητος! Καταλαμβάνεται τις ὑπὸ θαυμασμοῦ ἐνώπιον μιᾶς τῶν ἐφημερίδων τούτων· διότι εἶνε τὸ ἐκφαντικώτερον σημεῖον τῆς μεγαλοφυΐας τῶν ἀδελφῶν τούτων ἐθνῶν. Ἡ συνεχὴς μεγέθυνσις τῶν ἐφημερίδων, κάλλιον ἔτι καὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ αὐτῶν, δεικνύει ποῖα ὑπῆρξαν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἡ ἀνάπτυξις ὄχι μόνον τῆς ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς κινήσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς δημοσίας περιεργίας ἔτι, ἀπαιτητικωτέρας ἐκάστοτε καὶ εἰς πλείονα ἀντικείμενα προσηλουμένης. Δεικνύει ἐπίσης, ἐμμέσως, τὰς προόδους τῆς ἰσχύος τοῦ τύπου, ἧς ἡ γενικὴ αὕτη περιεργία εἶνε συγχρόνως ἡ πηγὴ καὶ τὸ στήριγμα· δὲν ἀρύονται ἀφ' ἑαυτῶν, πράγματι, αἱ ἐφημερίδες σήμερον τὴν δύναμιν τῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς παγκοσμίου ἐκείνης ἀνάγκης τῶν πληροφοριῶν, ἣν μόνον αὐταὶ δύνανται νὰ κορέσωσι.

Καὶ ἂν αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται ἀπαιτοῦσι μεγάλους μόχθους καὶ μεγάλας δαπάνας, δι' οἷων ὠφελημάτων ἀνταμειβόνται, καὶ πόσα πράγματα κατορθοῦσι διὰ τῶν ὠφελημάτων τούτων ἐπωφελῶς μεταχειριζομένων! Περιέργως τις διεσκέδαζε πρὸ τινος ὑπολογίζων τί δύνανται ν' ἀποφέρωσιν αἱ 67 στήλαι τῶν γνωστοποιήσεων ἑνὸς ἀριθμοῦ τῶν *Καιρῶν*. τὸν ὁποῖον εἶχεν ὑπ' ὄψει, καὶ κατέληξεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον: 44,125 φράγκα. Τὸ ἐτήσιον λοιπὸν εἰσόδημα θὰ εἶνε σχεδὸν 14 ἑκατομμύρια. Καὶ ἂν εἰς 50 ὑποβιβάσῃ τις τὰς στήλας καθ' ἐκάστην, πάλιν θὰ εὕρῃ 10 ἑκατομμύρια, μολοντότι οἱ *Καιροὶ* μετ' ὅλην τὴν εἰς μέγιστον ἀριθμὸν ἀντιτύπων ἐκτύπωσιν αὐτῶν, λαμβάνουσι κατὰ μέσον ὅρον οὐχὶ πλείονα τῶν 2 ἢ 3 φράγκων κατὰ στίχον γνωστοποιήσεων. Ἐν ταῖς ἀμερικανικαῖς ἐφημερίσι τιμὴ ἐκάστου στίχου ἐν γένει εἶνε ἐν δολλάριον. Ἐκ τούτου δύναται τις νὰ εικάσῃ τί ἀποφέρει ὁ *Κήρυξ*, ὅστις γεννηθεὶς ἐντὸς ὑπογείου, εἶνε ἐγκαθιδρυμένος σήμερον ἐν μεγάρῳ, καὶ πῶς οἱ ἰδιοκτῆται αὐτοῦ δύνανται νὰ ἰδρῶσιν καταστήματα κοινῆς ὠφελείας, ν' ἀνεγείρωσιν ἀστεροσκοπεῖα, νὰ ὀργανώσωσι διὰ χορηγίῶν αὐτῶν ἐπιστημονικὰς ἀποστολάς δαπανηροτάτας, κτλ.

Ἄλλ' οἱ ἰδιοκτῆται τῶν *Καιρῶν* ὡς καὶ οἱ τοῦ *Κήρυκος*, τὰς κολοσιαιὰς ταύτας προσόδους μεταχειρίζονται κατὰ πρῶτον πρὸς ἀκατάπαυστον βελτίωσιν τῆς ἐφημερίδος τῶν· δὲν λαμβάνουσιν οὔτε οἱ μὲν οὔτε οἱ δὲ ὑπ' ὄψει τὰς δαπάνας ὅπως ὑποστηρίξωσιν τὴν ἀμοιβαίαν αὐτῶν ἀξίωσιν ὅτι ἔχουσι τὰς ἐγκαιροτέρας καὶ ἀσφαλεστέρας

ειδήσεις· ὅπου δὴποτε καὶ ἂν εὐρίσκονται οἱ ἀνταποκριταὶ αὐτῶν, παρέχουσιν αὐτοῖς πληρεστάτην ἐλευθερίαν εἰς τὰς δαπάνας τῶν, διότι ἔχουσι τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ προτεραιότης εἰδήσεώς τινος οὐδέποτε πληρώνεται ὑπὲρ τὸ δέον ἀκριβῶς. Οὕτω ὁ *Κήρυξ* ἐπλήρωνεν ἄλλοτε 20,000 φράγκων διὰ τὴν ἀποστολὴν διὰ τοῦ καλωδίου τοῦ Ἀτλαντικοῦ λόγου τινὸς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, τὴν αὐτὴν δὲ ποσότητα ἐδαπάνησαν οἱ *Καιροὶ* εἰς τηλεγραφήματα κατὰ τὴν συνδιασκεψίν τοῦ Βερολίνου. Ἀλλ' ἰδοὺ τὸ σπουδαιότερον. Ὁ ἀριθμὸς τῆς 30 Ἰουνίου 1879 τῆς τελευταίας ταύτης ἐφημερίδος ἐν ᾧ εὐρίσκοντο τὰ ἐκ τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς ἐλπίδος τηλεγραφήματα περὶ τοῦ θανάτου τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πρίγκιπος Ναπολέοντος, τὰ ὅποια ὅλος ὁ τύπος ἀνεδημοσίευσεν, περιεῖχεν ὑπὲρ τὰς 5 στήλας τηλεγραφημάτων σταλέντων ἐξ Ἰνδιῶν, Ἀμερικῆς, καὶ Ἀφρικῆς, ἥτοι 9,000 λέξεις, αἵτινες κατὰ τὴν ἰσχύουσαν διατίμησιν πρὸς 5 φρ. καὶ 75 ἐκ. τὴν λέξιν θὰ ἐστοίχισαν 52,000 φράγκα. Εἶνε πιθανὸν, βεβχίως, ὅτι οἱ *Καιροὶ* οἱ δημοσιεύοντες καθ' ἑκάστην δευτέραν τηλεγραφήματα ἐξ Ἰνδιῶν, θὰ ἔχουσιν ἰδίαν διατίμησιν. Ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς τῆς 30 Ἰουνίου — καὶ ὑπάρχουσι πολλοὶ ἀνάλογοι — δὲν θ' ἀπήτησε δαπάνην τηλεγραφικὴν ἥττονα τῶν 35,000 φράγκων, δηλαδὴ ποσὸν ὅπερ αἱ μεγαλειότεραι ἐφημερίδες τῆς Γαλλίας μόλις δαπανῶσι καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἰς δαπάνην ὁμοίας φύσεως.

Ἄλλως τε οὐχὶ μόνον οἱ *Καιροὶ* ὑποβάλλονται εἰς τοιαύτας θυσίας· οὕτω, ὅπως ἔν μόνον προσαγάγωμεν παράδειγμα, ἡ *Σημαία* πλήρωνει 50,000 φράγκων κατ' ἔτος εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν ταχυδρομείων διὰ τὴν χρῆσιν τηλεγραφικοῦ σύρματος μεταξὺ Λονδίνου καὶ Παρισίων.

Ἐν ᾧ αἱ ἀγγλικαὶ καὶ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες ἐλάβανον τὴν τεραστίαν ταύτην ἀνάπτυξιν, αἱ γαλλικαὶ ἔμειναν ἀκίνητοι ἐντὸς τοῦ στενοῦ αὐτῶν κύκλου. Ὁ λόγος εἶνε προφανής. Μὲ τὴν τιμὴν, εἰς τὴν ὁποίαν κατῆλθον, καὶ τὴν ὁποίαν δὲν εἶνε πλέον σχεδὸν δυνατὸν ν' ἀνυψώσωσι, μία ἐφημερίς ἂν δὲν ὑποστηρίζεται ὑπὸ κεφαλαίων, δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἄλλως παρὰ διὰ τοῦ προϊόντος τῶν γνωστοποιήσεων. Ἀλλὰ, μεθ' ὅλας τὰς ἀποπειράς πρὸς ἐγκλιμάτισιν τῆς γνωστοποιήσεως παρὰ τοῖς Γάλλοις, δὲν κατορθώθη νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰ ἦθη αὐτῶν. Ἡ χρῆσις αὐτῆς περιωρίσθη εἰς μόνους τοὺς βιομηχάνους, σχεδὸν πάντοτε τοὺς αὐτοὺς καὶ τινὰς ἐμπορομεσίτας, οἵτινες διὰ στενῶν ὑπολογισμῶν ἐφόνευσαν αὐτήν. Τὸ δημόσιον παραπονεῖται κατὰ τῆς ἐπιγιννομένης αὐτῷ ἀδικίας, καὶ οὐχὶ ἀδίκως, διότι ἐλαττοῦσι τὴν τροφὴν ἣν πρέπει νὰ τῷ δώσωσιν ἀντὶ τοῦ χρήματός του. Ἡ τελευταία σελὶς τῆς ἐφημερίδος ἄς ἀνήκῃ εἰς τὰς γνωστοποιήσεις, τὸ παραδέχεται εὐχαρίστως, ἀλλὰ δὲν δύναται ν' ἀ-

νεχθῇ νὰ καταλαμβάνωσιν αὐταὶ καὶ τὴν τρίτην, ἐνίοτε μάλιστα νὰ πλημμυρῶσι καὶ τὴν δευτέραν, ἐκ τούτου εὐνοητοτάτη ἢ κατὰ τῶν γνωστοποιήσεων ἀντιπάθεια.

Εἶνε λοιπὸν πιθανὸν ὅτι τὸ ἐνεστώδες σχῆμα τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων θὰ διαμείνῃ εἰς τὸ ἀρχικὸν καὶ συνάμα δριστηκὸν αὐτῶν σχῆμα, ἢ ἔαν συμβῇ νὰ τροποποιηθῇ, θ' ἀπολήξῃ εἰς τὸ τῶν πενταλέπτων ἐφημερίδων, αἵτινες ὁσημέραι λαμβάνουσι μεγαλειτέραν ἀνάπτυξιν πρὸς ζημίαν τῶν μεγάλων ἐφημερίδων. Τινὲς μὲν τούτων, ἀκούοντας συγκαταβατικὴν ἔχουσι τιμὴν, ἐξάγουσι σπουδαίας ὠφελείας ἐκ τῶν γνωστοποιήσεων, ἀλλ' ἐν γένει δὲν φαίνεται νὰ σκέπτονται πῶς νὰ καταστήσωσιν αὐτὰς ἐπωφελεῖς εἰς τὸ κοινόν. — Αἱ δύο ἐν Παρισίοις ἐφημερίδες, αἱ εὐτυχέστεραι κατὰ τὰς γνωστοποιήσεις εἰσὶ ὁ *Φίγαρω* καὶ ἡ *Μικρὰ Ἐφημερίς*, αἵτινες κερδαίνουσιν ἀπ' αὐτῶν ἐκάστη ὑπὲρ τὸ ἑκατομύριον.

Τὰ ὅρια ἄλλως τε ταῦτα τῆς δημοσιογραφίας φαίνονται ἐπαρκῶς εὐρύχωρα πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν γάλλων ἀναγνωστῶν, πολλῶ μικροτέρως κατὰ τοῦτο, ἢ αἱ τῶν Ἀγγλο-Σαξόνων. Ἐσχάτως ἔτι ἐλάβομεν παράδειγμα πειστικώτατον. Ἐφημερίς τις ἡ *Σφαῖρα* ἀπετόλμησε νὰ ἐπιχειρήσῃ, ὅπως, τὸ εἶπε καὶ αὕτη «ἀληθῆ ἐπανάστασιν ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ» υἱοθετοῦσα τὸ διπλοῦν σχῆμα τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων· προσέθετε μάλιστα ἅπαξ καθ' ἑβδομάδα φιλολογικόν τι παράρτημα ἐνὸς φύλλου, συναπαρτίζον ἀριθμὸν ἐκ 12 σελίδων· μετὰ τινὰς ἀνωφελεῖς προσπάθειάς καὶ θυσίας ἀναντιρρήτως σπουδαιοτάτας, ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ σύνθηρος σχῆμα. Ἐχομεν ὑπ' ὄψει παράδειγμα οὐχ ἥττον πειστικόν. Μεταξὺ τῶν πενταλέπτων ἐφημερίδων, ὑπάρχουσι τέσσαρες ἢ πέντε ἔχουσαι τὸ σχῆμα τῶν μεγάλων ἐφημερίδων, καὶ αἵτινες δὲν ὑστεροῦσι κατ' οὐδὲν αὐτῶν, αἵτινες, ὅπως δῆποτε, παρέχουσι τοῦλάχιστον τετραπλασίαν ὕλην τῆς τῶν ἡμιφύλλων μικρῶν ἐφημερίδων· καὶ ὅμως καὶ αὐταὶ αἱ μᾶλλον κυκλοφοροῦσαι τούτων μόλις πωλοῦσι τὸ δέκατον τῶν φύλλων ταύτης ἢ ἐκεῖνης τῆς μικρᾶς.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν τὴν αἰτίαν τοῦ τελευταίου τούτου γεγονότος. Τεκμαιρόμεθα ἀσφαλέστατα ὅτι ἐπωφελέστερον εἶνε εἰς μίαν γαλλικὴν ἐφημερίδα ν' ἀποτείνεται εἰς τὸ πάθος παρὰ εἰς τὴν περιεργίαν. Ἀποδεικνύεται προσέτι, ἂν τοῦτο ἔχῃ ἀνάγκην ἀποδείξεως, ὅτι ἡ ἐπιρροὴ ἐφημερίδος τινὸς δὲν εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὸ ἀνάστημά της.

Ἰπὸ τοὺς ὅρους τούτους, εὐνόητον εἶνε, ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων δὲν δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τὸν τῶν ἀγγλικῶν καὶ ἀμερικανικῶν ἐφημερίδων. Ἐν τούτοις εἶνε ἀρκετὰ βαρὺς ἀπ' οὗ πολλαὶ ἐφημερίδες δὲν κατορθώνουν ν' ἀπαντήσωσι τὰ ἑξοχὰ των, καὶ συγκρατοῦνται μόνον διὰ τῆς ὑποστηρίξεως πλου-

σίου τινός πολιτικού ἢ οικονομικοῦ ταμείου.

Διότι ἡ σύστασις ἐφημερίδος, ὅσον μικρὰ καὶ ἦ, συνεπάγεται πάντοτε σημαντικὰς δαπάνας. Τὰ ἔξοδα ταῦτα εἰσι δύο εἰδῶν· μόνιμα ἔξοδα, ἀνεξάρτητα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδρομητῶν, εἰς ἅτινα καθυποβάλλεται καὶ πρὶν ἀκόμη ἔχει οὐδένα· εἶνε δὲ τὰ τοῦ ἐνοικίου, τῆς διαχειρίσεως, τῆς συντάξεως, καὶ τῆς τυπογραφικῆς στοιχειοθεσίας, τὰ ὁποῖα δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν εἰς 250,000 φράγκων κατ' ἔτος· καὶ τὰ κατ' ἀναλογίαν ἔξοδα, ἅτινα αὐξάνουσι ὅσον αὐξάνουσι οἱ συνδρομηταί, καὶ περιλαμβάνουσι τὸν χάρτην, τὰ πιστικά, τὴν ἐπικόλλησιν ταινιῶν, ἐνεπιγράφων, τὴν ἀποστολὴν κτλ.

Τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔξοδα καλύπτονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ὑπὸ τοῦ προϊόντος τῆς συνδρομῆς καὶ τῆς πωλήσεως τῶν ἀριθμῶν· ἀλλὰ τὸ προϊόν τοῦτο δύναται νὰ προσδοκᾶται ἐπὶ μακρὸν, νὰ μένῃ ἐπὶ μακρὸν ἀνεπαρκές, ἐν ᾧ τὰ μόνιμα ἔξοδα ἐπιβαρύνουσι ἀδυσπῆχτως ἕκαστον ἀριθμὸν — μάλιστα, κατὰ τὴν περίοδον ἣν θὰ ὀνομάσω τῆς ἐπαύσεως, περίοδον μακρὰν πάντοτε, ἐπαυξάνουσι καὶ διὰ τῶν ἀναποφεύκτων δαπανῶν τῆς διαδόσεως. Ἡ ἐφημερίς, πράγματι, δὲν δύναται νὰ περιμένῃ τὸν ἀγοραστὴν, νὰ δράμῃ ἀμέσως πρὸς ἀναζήτησίν τῆς, πρέπει νὰ τὸν προσκαλέσῃ, πρέπει νὰ γείνη γνωστὴ, καὶ διὰ τοῦτο, ἀνεξαρτήτως τῶν ἄλλων μέσων τῆς δημοσιότητος, ἀνάγκη νὰ ἐκτυπῶνῃ καὶ διανέμῃ δωρεάν, καθ' ἑκάστην, ἱκανὸν ἀριθμὸν φύλλων, καθ' ἑκατοντάδας ἢ χιλιάδας, κατὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ ταμείου τῆς.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφημερίδων ἐν Γαλλίᾳ, ἀπό τινων ἐτῶν αὐξάνει σταθερῶς, καὶ ἡ αὐξησις αὕτη δὲν φαίνεται τείνουσα νὰ κατασταλῇ, ἂν κρίνωμεν ἐκ τῶν πολυχρόμων εἰδοποιήσεων, ὑφ' ὧν ἀκαταπαύστως καλύπτονται οἱ τοῖχοι τῶν Παρισίων, ἀναγγέλλοντες καθ' ἑκάστην νέαν ἐφημερίδα ἐκδοθῆσομένην τὴν ἐπαύριον. ὡσεὶ ἡ Ἴδρυσις ἐφημερίδος ἦτο τὸ εὐχερέστερον πρᾶγμα τοῦ κόσμου, ὡσεὶ πᾶσαι αἱ θέσεις νὰ μὴ ἦσαν κατελημμέσαι. Διότι κατὰ τὰς ταρχώδεις ἐποχὰς οἷα ἡ ἰδική μας, ὑπάρχουσι φλογεραὶ πεποιθήσεις, καὶ ὀρέξεις φλογερώτεραι ἔτι, ἅς δὲν δύναται νὰ ἐπίσχη οὐδεμία παρατήρησις, δι' ἅς οὐδὲν ὑπάρχει κώλυμα.

Πρέπει νὰ εἰπωμεν ἐπίσης ὅτι ἡ Ἴδρυσις ἐφημερίδος σήμερον, διτυκολύθη τὰ μέγιστα διὰ τῆς κατὰ φύλλον πωλήσεως, ἣτις, χωρὶς νὰ ὀμιλήσωμεν περὶ τοῦ ἀμέσου προϊόντος τὸ ὁποῖον παρὰ γαί, θέτει τὸ νεογέννητον ὑπὸ τὰ ὄμματα πάντων τῶν διαβητῶν καὶ τοὺς προσκαλεῖ, ἂν δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν οὕτω, νὰ τὸ γνωρίσωσι.

Ὁ τρόπος οὗτος τῆς καταναλώσεως ἐπὶ πολὺ ὑπῆρξε μόνον κατὰ διαλείμματα, καὶ μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν παρουσίασεν ἀποτελέσματα ἀνάξια λόγου. Νόμος τις τῆς 9 Μαρτίου 1878,

ἔδωκεν εἰς αὐτὴν μεγίστην ζωηρότητα, ἀντικαθιστῶν δι' ἀπλῆς προαπαιτουμένης δηλώσεως τὴν ἀναγκάιν τῶς ἄδειαν πρὸς πώλησιν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ διανομὴν τῶν ἐφημερίδων. Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἄμεσον καὶ τεράστιον· κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἡ ἀτυνομία ἔλαβεν ὑπὲρ τὰς 1800 δηλώσεις.

Οἱ ἐφημεριδοπῶλαι ἐν Παρισίοις καὶ τοῖς προαστείοις ἀνέρχονται σήμερον εἰς 3,000 περίπου. Δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ὁδὸς ἀμοιροῦσα παραπήγματος τινός πρὸς πώλησιν ἐφημερίδων χρησιμεύοντος. Ἐν ταῖς μεγάλαις ὁδοῖς, ἐκτελεῖται εἰς τὰ κίσκια πρὸς τοῦτο κατασκευασθέντα. Τὰ μικρὰ ταῦτα καταστήματα καρποῦται ἑταιρία τις λαβοῦσα τὴν παραχώρησιν ἐν πλειστηριασμῷ. ἥς ἡ μετὰ τῆς πόλεως σύμβασις λήγει τῷ 1884. Στοιχίζουσι αὐτῇ 700 φράγκα ἕκαστον, ἐκτὸς τῆς διατηρήσεως, ἐκτὸς δαγμοῦ τινός, δι' ἕκαστον 50 φράγκα. Ἄλλ' ἡ δαπάνη αὕτη ἀνταμείβεται ἀψιλῶς διὰ τοῦ προϊόντος τῶν ἡμερησίων καὶ νυκτερινῶν γνωστοποιήσεων, καὶ ἐκ τοῦ ἐνοικίου ὅπερ ἀποφέρουσι, ἐνοικίου ποικίλλοντος ἀπὸ 5—30 φράγκων κατὰ μῆνα. Αἱ ἐπὶ τῶν κισκίων τούτων ἀγγελίαι, πληρῶνουσι μέχρι 30 φράγκων τὸν μῆνα καὶ ἐκάστη γνωστοποίησις δὲν εἶνε μεγάλη.

Πρὸ πάντων αἱ πεντάλεπτοι μικραὶ ἐφημερίδες ἐπαφελήθησαν ἐκ τῆς κατ' ἀριθμὸν πωλήσεως, διότι τὰ γενικὰ ἔξοδα τῶν μικρῶν τούτων φύλλων δὲν εἶνε σπουδαῖα. Ἄλλὰ πόσα φύλλα πρέπει νὰ πωληθῶσι ὅπως ἀντιμετωπισθῶσιν αἱ δαπάναι! Καὶ ὅταν κατορθῶσι τοῦτο διὰ τὰ κατ' ἀναλογίαν ἔξοδα δὲν ὑπολείπεται πλέον τοῦ λεπτοῦ κατ' ἀριθμὸν. Τὸ λεπτὸν τοῦτο εἶνε ἀληθές, πολλαπλασιαζόμενον ὑπὸ ἑκατοντάδων χιλιάδων δύναται νὰ παραγάγῃ ποσότητα μεγίστων κερδῶν πρὸς ἣν προστίθεται τὸ προϊόν τῶν γνωστοποιήσεων, αἵτινες εἶνε ἀποφεικτοὶ ὅταν ἡ ἐφημερίς ἀποκτήσῃ εὐρεῖαν κυκλοφορίαν.

Ἔχομεν καταπληκτικὸν παράδειγμα τὴν *Μικρὰν Ἐφημερίδα*, ὑπερβαίνουσαν κατὰ τὴν κυκλοφορίαν πάσας τὰς ἐφημερίδας τοῦ κόσμου, καὶ τῆς ὁποίας τὰ κέρδη ἀνέρχονται εἰς δύο ἑκατομύρια καὶ ἦμισυ· τοῦθ' ὅπερ καθιστᾷ τὸ μικρὸν ἐκείνο τετραγώνων χαρτίον, τοσοῦτω ἀσήμαντον κατὰ τὸ φαινόμενον, μίαν τῶν μεγίστων πολιτικῶν καὶ οικονομολογικῶν δυνάμεων τῆς σήμερον. Κατὰ τὰς τελευταίας ἐταιρικὰς μετοχὰς αὐτῆς ἡ ἰδιοκτησία τῆς ὑπολογίζεται εἰς 25 ἑκατομύρια. Ἄλλὰ τοῦτο εἶνε παράδειγμα μοναδικόν.

Ἄν εἶνε δυσχερὲς εἰς μικρὰν ἐφημερίδα πεντάλεπτον ν' ἀπαντήσῃ τὰ ἔξοδά τῆς, τί θὰ εἶνε εἰς μίαν μεγάλην ἐφημερίδα τῆς αὐτῆς τιμῆς; Εἶνε προφανές, πράγματι, ὅτι ἕκαστος ἀριθμὸς πωλούμενος στοιχίζει περισσότερον παρ' ὅσον ἀποφέρει· ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι ὅσον περισσότερα φύλλα πωλεῖ, τοσοῦτω ἡ ἀπώλειά του εἶνε μεγάλη, μέ-

χρὶς οὗτου ἀποκτήσῃ ἐπαρκῆ πελατεῖαν γνωστοποιήσων καλυπτουστῶν τὴν διαφορὰν· τοῦτο δ' εἶνε ἔργον δεξιότητος ἢ βίας.

Περὶ τοῦ τύπου τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ὀλίγα δύναμαι νὰ εἶπω. Δὲν προτίθεται νὰ ἐκτιμήσῃ αὐτὸν ὑπὸ ἡθικὴν καὶ πολιτικὴν ἔποψιν, ὑπὸ δὲ τὴν ἔποψιν τῆς ὀλικῆς ἀναπτύξεως οὐδὲν παρέχει τὸ ἐνδιαφέρον τὴν ἱστορίαν τῆς ἐφημερίδος. Ἀρκοῦμαι μόνον εἰς τὴν ἀναγραφὴν τοῦ ἀκαταπαύστως πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἐφημερίδων καὶ τὴν σύγκρισιν, πρὸς ἄλληλα τῶν ταχυμάτων τοῦ στρατοῦ τούτου ὁσημέραι ἰσχυροτέρου καθισταμένου.

Καὶ δὲν εἶνε πολὺ εὐχερὲς τὸ πρᾶγμα. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφημερίδων, πράγματι, ὑπόκειται εἰς συνεχεῖς ταλαντεύσεις. Ὅθεν οἱ στατιστικοὶ οὐδαμῶς συμφωνοῦσι, οὐδ' αὐτοὶ ἔπι οἱ ὁμοεθνεῖς, περὶ τῶν δυνάμεων τοῦ τύπου τῆς ἰδίως αὐτῶν χώρας ὡς κατὰ προσέγγισιν λοιπὸν μόνον θεωρητέον τὸν ἀκόλουθον πίνακα· ἐν τούτοις ἀριεῖ, τοῦλάχιστον, νὰ παράσῃ ἰδέαν τινὰ τῆς ἀναπτύξεως ἣν ἔλαβεν ἡ ἐφημεριδογραφία ἀπὸ τινῶν ἐτών.

Σπορὸς τις γεωγράφος, ὁ Βάλθις, ὑπελόγιζε τῷ 1826 τὰς ἐφ' ὅλου τοῦ κόσμου ἐκδιδόμενας τότε ἐφημερίδας εἰς 3168 ὧν 2142 ἐν Εὐρώπῃ καὶ 978 ἐν Ἀμερικῇ. Ἐν πραγματεῖᾳ δημοσιευθεῖσα τῷ 1867 ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνατιβάσκειται εἰς 12,500. Σήμερον ἀνῆλθεν εἰς 25000 οὕτω διανεμομένης: Εὐρώπη 14,000. Ἀμερικῇ, 10,000. Ἀσία, Αὐστραλία κτλ. 1000.

Ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν τὰ πλείονας ἐφημερίδας ἀριθμοῦντα εἰσίν: ἡ Γερμανία, 3000, ἡ Γαλλία 2500, ἡ Ἀγγλία 2000, ἡ Αὐστρία 1, 500, ἡ Ἰταλία 1500, ἡ Ῥωσσία 600, ἡ Ἑλβετία 500.

Ἀπολύτως, ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου πλείονας ἐφημερίδας ἔχουσιν αἱ Ἠνωμένοι-Πολιτεῖαι, 9,000 διὰ πληθυσμὸν 50 ἑκατομμυρίων. Ἡ Γερμανία, ἣτις ἔρχεται μετ' αὐτὴν, ἔχει μόνον, ὡς εἶδομεν, 3000.

Σχετικῶς, δηλαδὴ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν, καὶ τοῦτο πρὸ παντὸς ἐνδιαφέρει, πάλιν αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν· ἀλλὰ τὴν θέσιν ταύτην τὴν διαμφισβητεῖ πρὸς αὐτάς, καὶ τοῦτο κατ' ἀρχὰς θὰ ἐμποιήσῃ ἐκπληξίν, ἡ Ἑλβετία, ἣτις ἐν τούτοις ἔχει μόνον 500 ἐφημερίδας, ἀλλὰ ἐν πληθυσμῷ μὴ ὑπερβαίνοντι τὰ 2,700,000 καὶ ἐν ταῖς μὲν καὶ ἐν τῇ δὲ μία ἐφημερίς ἀναλογεῖ πρὸς πεντακοσίους κατοίκους. Τὰ ἄλλα ἔθνη ἀφίστανται πολὺ τῆς ἀναλογίας ταύτης. Κατὰ προσέγγισιν καὶ εἰς στρογγύλους ἀριθμοὺς ἡ ἀναλογία τῶν ἐφημερίδων πρὸς τὸν πληθυσμὸν εἶνε: ἐν Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ 1 πρὸς 14,000, ἐν Ἀγγλίᾳ 1 πρὸς 16,000, ἐν Αὐστρίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ 1 πρὸς 24,000.

Ἐν Γαλλίᾳ, ἡ ἀναλογία αὕτη τῷ 1826 ἦτο,

κατὰ τὸν Βάλθιν, 1 πρὸς 64,000. Εἶνε καταφανεστάτη ἡ ἀπὸ ἡμίσεως αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν ἐν Γαλλίᾳ γενομένη πρόοδος τῆς δημοσιογραφίας.

Θὰ ἦτο περιεργὸν νὰ γνωρίζῃ τις ποία δύναται νὰ εἶνε ἡ κυκλοφορία αὐτῆ τῶν 25,000 περιοδικῶν δημοσιευμάτων, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τοῦ κόσμου μέχρι τοῦ ἄλλου ἀναλαμβάνουσι νὰ παράσχωσι πληροφορίας, νὰ διδάξωσιν, ἢ νὰ διασκεδάσωσι τοὺς ἀνθρώπους, ἢ ἀπλούστατα ἐκμεταλλεῦνται τὴν περιεργίαν τῶν υἱῶν καὶ πρὸ πάντων τῶν θυγατέρων τῆς Εὐρῆς. Ἀλλὰ πάντες οἱ πρὸς τοῦτο ὑπολογισμοὶ μόνον εἰς ὑποθέσεις δύνανται νὰ ἀποληξῶσι. Ἡ ἀρκεσθῶ λοιπὸν, ἄνευ ἄλλων περιστροφῶν, νὰ ἀναφέρω μίαν τῶν ὑποθέσεων τούτων, ἐξ ἧς ὁ ἀναγνώστης ἀφίεται ἐλεύθερος νὰ παραδεχθῇ ὅτι θελήσῃ.

Ἐν Ἀμερικῇ, ὅπου ἡ στατιστικὴ τῆς ἐφημεριδογραφίας εἶνε λιαν ἐνήμερος, ὑπολογίζουσι τὴν κυκλοφορίαν τῶν 10,000 ἐφημερίδων, αἵτινες δημοσιεῦνται ἐν αὐτῇ εἰς 21,000,000, δηλαδὴ, ἐν στρογγύλῳ ἀριθμῷ, 2,000 φύλλα ἡμερησίως κατ' ἐφημερίδα κατὰ μέσον ὄρον. Ἀν παραδεχθῶμεν τὸν αὐτὸν μέσον ὄρον καὶ διὰ τὰς 15,000 εὐρωπαϊκάς καὶ ἄλλας ἐφημερίδας, θὰ ἔχωμεν 30 ἑκατομμύρια. Ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς οὗτος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶνε μικρότερος τῆς ἀληθείας. Ὑποθέτει πράγματι 9 ἀναγνώστας δι' ἑλαστον φύλλον, ἐν ᾧ ἐν Ἀμερικῇ ὑπάρχουσι μόνον 2. Ἀλλὰ ὅση διαφορὰ καὶ ἂν ὑπάρχῃ μεταξὺ τῆς ἐκπαιδευσεως ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, τὸ λάθος μοὶ φαίνεται σπουδαῖον. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ἡ ἡμερησία κυκλοφορία τοῦ περιοδικοῦ τύπου δύναται ν' ἀναχθῇ εἰς 60 ἑκατομμύρια.

Τοῦτο εἶνε, τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἀπλῆ ὑπόθεσις, ἣτις ὅμως φαίνεται πιθανωτάτη — καὶ λιαν ἐπαρκῆς.

Ἐν ταῖς μυριάσι ταύταις τῶν φύλλων ὑπάρχει βεβαίως τερθρεία πολλή· ἀλλ' ὅμως καὶ ποία ἀνακινήσις ἰδεῶν — καὶ χρήματος! Πόσον πνεῦμα ριπτόμενον εἰς τὸν ἄνεμον! Ποῖα σπαρτά, καὶ ποῖον θερισμὸν, παρὰ τὰ ζιζάνια, δικαιοῦμεθα νὰ ἀναμένωμεν διὰ τὸ μέλλον! A. K.

Ο ΒΙΣΜΑΡΚ ΩΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ.

Οἱ λόγοι οὗς ὁ βουλευτὴς Βίσμαρκ - Σεννάουζεν ἀπήγγειλεν εἰς τὸ ἠνωμένον Landtag τῆς Ῥωσσίας (1847 — 1848), εἰς τὸ Γερμανικὸν κοινοβούλιον (1850) καὶ εἰς τὴν δευτέραν Ῥωσικὴν Βουλὴν (1849 — 1851), δὲν ἦσαν γνωστοὶ εἰμὴ ἔκ τινων τεμαχίων, ἀναφερομένων εἰς τὰ ἔργα τῆς συγχρόνου ἱστορίας καὶ εἰς μονογραφίας ἀφορώσας εἰς τὸν βίον τοῦ μεγάλου ἀρχιγραμματέως τῆς Γερμανίας· οὐδεμία συλλογὴ καὶ ἐκδόσις ὅλων ὁμοῦ εἶχε γείνει μέχρι τοῦδε. Πρὸ τίνος μόλις παρουσιάσθησαν εἰς τὸ φῶς κατὰ τρόπον τέλειον καὶ ἀκριβῆ, τηρηθείσης θρησκου-